EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 8.1.2008
KOM(2007) 865 lõplik

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

mis käsitleb erinevaid munakanade pidamise süsteeme, eelkõige direktiiviga 1999/74/EÜ hõlmatud süsteeme

{SEK(2007) 1750}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

mis käsitleb erinevaid munakanade pidamise süsteeme, eelkõige direktiiviga 1999/74/EÜ hõlmatud süsteeme

(EMPs kohaldatav tekst)

1. TAUSTTEAVE

Nõukogu 19. juuli 1999. aasta direktiivis 1999/74/EÜ on sätestatud munakanade kaitse miinimumnõuded[1] ning eelkõige on ette nähtud sätted täiustamata ja täiustatud puuris pidamise ning alternatiivsüsteemide (vabapidamise) kohta.

Direktiivi kohaselt on munakanade pidamine täiustamata puuris keelatud alates 1. jaanuarist 2012. Samuti peab komisjon direktiivi kohaselt esitama nõukogule teadusliku arvamuse põhjal koostatud aruande munakanade pidamise eri süsteemide kohta, võttes arvesse nii eri süsteemide patoloogilisi, zootehnilisi, füsioloogilisi ja etoloogilisi aspekte kui ka nende tervise- ja keskkonnamõju. Selle aruande koostamisel arvestatakse ka uurimust, mis käsitleb eri süsteemide sotsiaal-majanduslikku toimet ja nende mõju ühenduse majanduspartneritele[2]. Direktiivi täiendavad õigusaktid munakanu pidavate ettevõtte registreerimise[3] ja munade märgistamise[4] ning samuti toiduohutusaspektide kohta[5].

Loomade kaitse ja heaolu on ühenduse poliitikas tähtsal kohal. Amsterdami lepinguga EÜ asutamislepingule lisatud protokollis loomade kaitse ja heaolu kohta on kinnitatud, et ühendus pöörab oma põllumajandus-, transpordi-, siseturu- ja teaduspoliitika kujundamisel ja rakendamisel täit tähelepanu loomade heaolule. Põhieesmärgid ja tegevusvaldkonnad, mis on esile tõstetud 2006. aastal vastu võetud loomade kaitset ja heaolu käsitlevas ühenduse tegevuskavas,[6] on samuti käesoleva teatise seisukohast olulised.

---

1 EÜT L 203, 3.8.1999, lk 53.

2 Kõik käesoleva teatise koostamisel kasutatud uurimused ja seisukohavõtud on loetletud komisjoni töödokumendis SEK(2007)1750. Kõik kõnealuses dokumendis viidatud dokumendid on originaalkeeles.

3 Komisjoni direktiiv 2002/4/EÜ nõukogu direktiiviga 1999/74/EÜ hõlmatud munakanasid pidavate ettevõtete registreerimise kohta (EÜT L 30, 31.1.2002, lk 44).

4 Nõukogu määrus (EÜ) nr 1028/2006 munade turustusnormide kohta (ELT L 186, 7.7.2006, lk 1) ja komisjoni määrus (EÜ) nr 557/2007, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1028/2006 (munade turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 132, 24.5.2007, lk 5).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.4.2004, lk 1) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad (ELT L 139, 30.4.2004, lk 55).

6 KOM(2006)13 (lõplik).

2. ERINEVAD MUNAKANADE PIDAMISE SÜSTEEMID

2.1. Patoloogilised, zootehnilised, füsioloogilised ja etoloogilised aspektid

Novembris 2004 esitas Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) komisjoni taotlusel teadusliku aruande ja arvamuse munakanade pidamise süsteemide kohta heaolu seisukohast,[7] milles kinnitati, et loomatervishoid ja käitumisaspektid on loomade heaolu seisukohast äärmiselt tähtsad. *Loomade tervishoiu* osas tõstetakse arvamuses esile asjaolu, et nakkushaigusi võib esineda igasugustes lindlates, kuid nende esinemissagedus on süsteemiti erinev. Kui väljaspidamissüsteemide puhul kujutab kokkupuude metslindudega endast terviseriski, siis seespidamissüsteemide puhul on oluliseks terviseriski faktoriks sagedasem lindudevaheline kokkupuude, mis tuleneb suuremast loomkoormusest ja keskkonnast, kus patogeenide tihedus võib tõenäoliselt suureneda. Üldiselt võib järeldada, et nakkusetekitajatega kokkupuutumise tõenäosust ja sellega seotud tagajärgi mõjutavad keskkonnategurid, juhtimissüsteemid ja hügieenimeetmed.

Peamiste aspektidena, mis võivad mõjutada *munakanade heaolu ja tervist* põllumajandusettevõttes, on teadlased tõstnud esile järgmisi kaalutlusi:

– Nokkimisest tekitatud vigastused on tõsine probleem; need võivad põhjustada ulatuslikke kudede kahjustusi, kannibalismi ja surma. Nokkimisoht väheneb tootmisviiside kvaliteedi paranedes, näiteks ekstensiivsete kanapidamissüsteemide puhul ning kui ettevõtte juhtide põllumajanduslikud oskused ja teadmised riskiteguritest on paremad. Süstemaatilist nokkade lõikamist nokkimisvigastuste ohjeldamiseks on teadlased kritiseerinud, pidades seda valulikuks.

– Kannibalism on ettearvamatu probleem, mida võib olla raske kontrolli all hoida ning mis sageli toob kaasa kõrge suremuse. Alternatiivsüsteemides,[8] eriti lõikamata nokaga kanade puhul, on selle tagajärjed tõsisemad.

– Luumurrud on vähem sagedased täiustatud puuris ja alternatiivsüsteemides peetavate kanade puhul, kelle luud on osutunud märkimisväärselt tugevamaks ja kellel esineb vähem luumurde kui täiustamata puuris peetavatel kanadel.

– Jalahaigusi või kiilluu deformeerumist esineb peamiselt õrre ebasobiva ehituse tõttu.

– Uusimad uurimused näitavad,[9] et mõnede suurte täiustatud puuride või vabapidamissüsteemide puhul võib kõige arenenumate süsteemide kasutamine tuua kaasa madalama suremuse.

---

7 Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to the welfare aspects of various systems of keeping laying hens.

8 Direktiivi 1999/74/EÜ I peatükis osutatud vabapidamissüsteemid.

9 LayWel, workpackage 3, lk 58 jj.

Loomade *käitumisprioriteetide* kohta on EFSA arvamuses järeldatud, et kanad eelistavad muneda pesakastis, eelistatavalt eraldatud ning eelnevalt vormitud või linnu poolt vormitavast materjalist koosneval pesal. Seetõttu peab lindlates olema tagatud vajadusele vastavalt paigutatud sobivate pesakastide olemasolu. Kõrgprioriteetse käitumise hulka kuulub ka joomine, toitumine, siblimine ja tõenäoliselt tolmus kümblemine. Lisaks sellele on lindude heaolu tähtsad aspektid ka puhkus ja õrrel istumine ning kõigil lindudel peab olema võimalus üheaegselt õrrel istuda. Eriti öine kõrgemal asuval õrrel istumine on käitumisprioriteet, nagu on ka muud vajalikud liigutused, nagu siblimine ja tolmukümblused. Kui kanadel ei ole võimalik niisuguseid olulisi käitumistoiminguid teha, võib see tekitada neis märkimisväärset frustratsiooni, puudusnähte või vigastusi, mis kahjustab nende tervist ja heaolu.

On tõestatud, et väiksem loomkoormus, mida kasutatakse täiustatud puurides, avaldab selles suhtes head mõju. Kuid ka täiustatud puurides on käitumisrepertuaar piiratud, võrreldes alternatiivsüsteemides peetavate kanadega.

2.2. Rahvatervise ja keskkonnakaitse tahk

EFSA arvamuse ja aruande üks peatükk oli pühendatud sellele, millist mõju avaldavad erinevad lindlad toidu ohutusele (mikrobioloogilised ja keemilised ohutegurid).

Senised uurimistulemused ei võimalda järeldada, et mõni olemasolevatest kanade pidamise süsteemidest tuleks rahva tervisele avalduva ohu tõttu järk-järgult kaotada.

Mis puudutab kanade pidamise mõju keskkonnale, siis komisjoni poolt 2005. aastal lõpule viidud uurimuses jõuti järeldusele, et intensiivsete munatootmissüsteemide levik on avaldanud vee, õhu ja maastiku kvaliteedile märkimisväärset negatiivset mõju[10]. Siiski muutub üha selgemaks, et tulevikus tuleb munakanade pidamise süsteemide edasiarendamisel arvestada kõiki jätkusuutlikkusega seotud aspekte[11].

2.3. Vastavasisulised ühenduse rahastatud uurimisprojektid

Ühenduse kaasrahastatud uurimisprojekti „LayWel“[12] („Welfare implications of changes in production systems for laying hens“) eesmärgiks oli optimeerida munakanade pidamise süsteeme ning eelkõige täiustatud puurisüsteeme. Projekt, mis viidi lõpule aastal 2006, annab kinnitust, et täiustamata puurid põhjustavad juba oma laadi tõttu loomade heaolu probleeme. Kui välja arvata täiustamata puurid, siis leiti, et alternatiivsüsteemid võivad tagada munakanadele rahuldavat heaolu, ehkki vaja on veel täiendavaid uuringuid. Erinevate karja suuruste, süsteemi konstruktsioonide, genotüüpide ning lõigatud või lõikamata nokaga lindude puhul on suremus suuresti erinev. Uurimuses tõsteti esile, et suurtes täiustatud puurides võib suremus olla madal.

---

10 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/pig_poultry_egg/eggsum_en.pdf.

11 ELi uuendatud säästva arengu strateegia, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf.

12 http://www.laywel.eu/

Projekt „EGGDEFENCE“[13] näitas, et lindla, mis on ainult üks võimalikest saastumise teedest, ei mõjuta salmonella esinemist munades. Seepärast on sellega seotud küsimustes algatatud täiendavaid uurimisprojekte, mis on praegu pooleli. Projekt „SAFEHOUSE“[14] analüüsib munade saastumise epidemioloogia ning salmonella ja muude zoonootiliste haigusetekitajate koloniseerumise seoseid lindla keskkonnaga; projekti raames tehakse riskihindamisuuringuid, mis võimaldavad kirjeldada ja järjestada munade tarbijale avalduvat ohtu. Vahepeal rakendatakse täiendava projektiga „RESCAPE“[15] multidistsiplinaarset strateegiat kanade (kasvatus) ja munade (munade kaitsemehhanismid, dekontaminatsioon ja sortimine) tasandil, et vähendada inimtoiduks kõlbmatute munade jõudmist toiduahelasse.

Ning viimasena olgu nimetatud projekt „Welfare Quality“[16], milles uuritakse loomade heaolu lõimimist toidu kvaliteediahelasse. Loomade heaolu näitajate väljaarendamine ja nende kasutamine heaolutingimuste seireks annab vajalikud vahendid, et vastata tarbijate nõudmistele, kes soovivad saada usaldusväärset ja läbipaistvat infot rakendatud loomakaitsestandardite kohta. Selle eesmärk on tõsta loomade heaolu arvestavate toodete konkurentsivõimet.

2.4. Sotsiaal-majanduslik mõju ja tagajärjed ühenduse majanduspartneritele

Komisjon rahastas sõltumatut uurimust erinevate munakanapidamissüsteemide sotsiaal-majandusliku mõju kohta[17] (Agra CEASi uuring) Uurimuses analüüsiti ELi tootjate tootmiskulude ja konkurentsivõime arengu seost loomakaitsenõuete rakendamisega, samuti simuleeriti ELi olukorda pärast täiustamata puuride keelamist ja koostati mitmesuguseid stsenaariume, mis põhinevad võimalikel tulevastel Euroopa munaturgu mõjutavatel muutustel. Samuti võeti arvesse lisaandmeid direktiivi 1999/74/EÜ sotsiaal-majanduslike tagajärgede kohta (vt lisa).

Tuleb märkida, et kuni tänaseni on täiustatud puuride kohta saada üksnes piiratud andmed. Agra CEASi tootmiskulu-uuringu kohaselt suurenevad ELis koos loomakaitsestandardite tõusuga ka muutuv- ja püsikulud. Tootmisharu tellitud uuringus väidetakse, et tootmiskulud võivad suureneda kuni 10 %, võrreldes täiustamata puuridega.[18]

---

13 http://ec.europa.eu/research/agriculture/projects/qlrt_2000_01606_en.htm

14 http://www.safehouse-project.eu/index.php?rub=Egg_contaminating_zoonotic_pathogens. Kolmeaastane projekt algatati 1. oktoobril 2006.

15 http://www.rescape-project.eu. Kolmeaastane projekt algatati 1. oktoobril 2006.

16 http://www.welfarequality.net.

17 “Study on the socio-economic implications of the various systems to keep laying hens”, Agra CEAS Consulting Ltd. esitatud lõpparuanne Euroopa Komisjonile, ajakohastatud versioon 2005.

18 “Impact of EU Council Directive 99/74 “welfare of laying hens” on the competitiveness of the EU egg industry”, lk 21.

Siiski tekitab õrrekanalas pidamine lisakulusid iga muna kohta hinnanguliselt 1,3 senti ning vabapidamine 2,6 senti, võrreldes täiustamata puuris pidamisega[19]. Arvestades, et keskmine muna täiustamata puuris peetavalt kanalt maksab praegu umbkaudu 9 senti, võib täiustamata puuridelt täiustatud puuridele üleminek tõsta iga muna hinda vähem kui ühe sendi võrra.

Agra CEASi uuringu kohaselt tõusevad tootjate brutomarginaalid ühe muna-kilogrammi kohta, kui täiustamata puuridelt minnakse üle õrrekanala- või vabapidamissüsteemidele. Vabapidamissüsteemide korral on tootja brutomarginaal kaks korda kõrgem kui täiustamata puuris pidamise korral. Mahepõllumajanduslike süsteemide puhul ei ole brutomarginaalid päris nii kõrged kui vabapidamise korral. Brutomarginaale analüüsides selgus, et ehkki loomakaitsestandardite tõusuga tõusevad ka marginaalid, võib kogutoodang ühe põllumajandusettevõtte kohta väheneda.

Tänapäeval leevendavad ELi tootjate ebasoodsat olukorda sellised tegurid nagu tariifid ja veokulud[20]. Koorega munade turul on oluline ELi tootjate lähedus turule. Koorega munade piiratud säilivusaja tõttu imporditakse kolmandatest riikidest peamiselt töödeldud mune (kuivatatud v vedelaid), mille puhul tuleb möönda puudulikku konkurentsi.

2.5. Tarbijate suhtumine munakanade heaolusse

2005. ja 2006. aastal toimus ELis kaks Eurobaromeetri uuringut[21] tarbijate suhtumise kohta loomade heaolusse. Need näitavad, et loomade heaolu on teema, mida kodanikud peavad väga oluliseks, andes sellele 10-pallisel tähtsuse skaalal 8 palli. Eelkõige on kodanike silmis loomakaitse alal esmatähtsaks tegevusvaldkonnaks kodulinnud (munakanad ja broilerid). 44 % tarbijaid vastas, et kõige enam tuleks parandada just munakanade heaolu; broilerite puhul vastas niiviisi 42 % ja sigade puhul 28 %. Oluline on ka see, et munakanade heaolu hindas halvaks 58 % küsitletutest. Andmed näitavad, et ELi tarbijad eeldavad enamasti, et ostmisel tehtud valikute kaudu on neil võimu mõjutada loomakaitsestandardeid. Siiski tundub, et tarbijad ei ole olemasoleva märgistuskorraga, sh munade puhul, täielikult rahul.

Samuti näitavad tegelikud ostuharjumused üle kogu ELi, et tarbijad on teadlikud erinevatest munakanade pidamise viisidest ning pööravad etiketile märgitud tootmisviisile tähelepanu. 16 % vastanutest teatas, et nad ostavad peamiselt puuris peetavate kanade mune; 10 % ostavad sisetingimustes alternatiivsüsteemides peetavate kanade mune ning 38 % vabapidamiskanade mune. 18 % tunnistab, et ei pööra kanapidamisviisile tähelepanu, ning 8 % tarbijaid vastas, et ei osta üldse mune.

---

19 "Compassion in World Farming on the basis of the Commission's socio-economic study", vrd "Alternatives to the barren battery cage for the housing of laying hens in the European Union" lk 27.

20 Vrd "Impact of EU Council Directive 99/74 "welfare of laying hens" on the competitiveness of the EU egg industry".

21 "Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals" ja "Attitudes of EU citizens towards Animal Welfare", vt lisa "Studies".

Suurem osa ELi kodanikke (57 %) kinnitas, et on valmis maksma rohkem munade eest, mis tulevad loomade heaolu arvestavast tootmissüsteemist. Täpsemalt märkis 25 % vastanutest, et on valmis maksma 5 % rohkem, 21 % vastanutest on valmis maksma 10 % rohkem, 7 % on valmis maksma 25 % rohkem ja 4 % on koguni valmis maksma üle 25 % rohkem.

Eurobaromeetri uuringute tulemusi toetavad ka andmed alternatiivsüsteemide arengu kohta. Agra CEASi uuringu kohaselt tõusis ajavahemikus 1993–2003 vabapidamisel olevate kanakarjade osa ELis 3,56 %-lt 11,93 %-le.

Projekti „Welfare Quality“[22] raames on käimas tarbijate huvide edasine analüüs.

2.6. Ettevõtete registreerimine ja munade märgistamine

Nagu direktiivis 1999/74/EÜ on ette nähtud, paneb komisjoni direktiiv 2002/4/EÜ liikmesriikidele kohustuse registreerida kõik munatootmisettevõtted ja anda neile kood, mis näitab kanade pidamise viisi, liikmesriiki ja registreerimisnumbrit. Munade turustusnormide[23] kohaselt trükitakse see kood A-klassi munadele. Lisaks sellele näidatakse kanade pidamise viis pakendil nähtavas ja selgesti loetavas kirjas ja kindlaksmääratud terminites. Kanade pidamise süsteemid nimetatakse viitega direktiivile 1999/74/EÜ, kusjuures vabapidamissüsteemidest pärit munadele kehtivad lisanõuded.

Üldiselt trükitakse kolmandatest riikidest imporditud A-klassi munadele päritoluriigi ISO kood, mille ees on märgis „Ei vasta EÜ normidele“, juhul kui komisjoni läbiviidud hindamine ei ole kinnitanud kolmanda riigi normide samaväärsust EÜ normidega.

Praegune munade märgistamise süsteem ei näe ette kohustuslikku vahetegemist täiustamata ja täiustatud puurides peetavate kanade munade vahel. On lubatud lisada vabatahtlik märgistus, kui muna on toodetud täiustatud puuris.

Lisaks sellele on põllumajandusettevõtjate organisatsioonid, loomakaitse-organisatsioonid ja jaemüüjad mitmes liikmesriigis töötanud välja üha rohkem märgiseid, mis näitavad, et nad hoolivad loomade heaolust. Nende nähtavust ja mõju turule alles uuritakse[24].

2.7. Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) seos kanapidamisega

Maaelu arengu poliitika alusel on ette nähtud meetmed, mis võivad loomade heaolu parandada[25]. Liikmesriigid võivad anda ühenduse kaasrahastatavat toetust põllumajandusettevõtetesse või põllumajandussaaduste töötlemis- ja turustamisettevõtetesse investeerimiseks, et parandada loomade heaolu.

---

22 http://www.welfarequality.net.

23 Nõukogu määrus (EÜ) nr 1028/2006 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 557/2007.

24 Vrd nt „Welfare Quality“ aruannet nr 3.

25 Nõukogu määrus (EÜ) 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

2.8. Direktiivi 1999/74/EÜ rakendamine ja täitmine

Enamik liikmesriike on direktiivi 1999/74/EÜ õigesti üle võtnud. Kuid tänaseni on tootjad enamikus liikmesriikides teinud väga vähe edusamme täiustatud puuride kasutuselevõtul või alternatiivsüsteemidele üleminekul. Komisjonile on siiski teatatud, et paljudes liikmesriikides töötavad suuremad jaemüüjad välja alternatiivsüsteemides toodetud munade turustusstrateegiaid.

Komisjoni Veterinaar- ja Toiduamet avaldas 2005. aastal aruande 2004. aasta jooksul munakanafarmidesse tehtud kontrollkülastuste kohta. Nende kontrollkülastuste käigus saadi tõendeid, et mõnes liikmesriigis on direktiivi rakendamisega endiselt raskusi. Kõik asjaomased liikmesriigid on pärast seda esitanud komisjonile tegevuskava selle kohta, kuidas nad kavatsevad nende küsimustega tulevikus tegeleda. Kui täitmatajätmise suhtes ei astuta rahuldavaid samme, võtavad komisjoni talitused täiendavaid järelmeetmeid.

3. KOKKUVÕTE

Loomade heaolu on ELi kodanike jaoks keskse tähtsusega väärtus ning eriti näib neile muret valmistavat kodulindude, eeskätt munakanade heaolu. Nõukogu direktiiviga 1999/74/EÜ leppisid liikmesriigid kokku mitmesugustes meetmetes, millega kehtestati miinimumnõuded munakanade kaitseks ning mille mõnede sätete puhul nähti ette järkjärguline rakendamine kuni aastani 2012, võttes arvesse meetme majanduslikku mõju.

Uurimused on näidanud, et *alternatiivsüsteemides* esinevaid loomatervise probleeme võib minimeerida või koguni lahendada õige majandamise või sobivate konstruktsioonide abil. *Täiustatud puurid* parandavad loomade heaolu, võrreldes täiustamata puuridega, ning näib, et tulevikus võib neid veelgi optimeerida. *Täiustamata puurid* aga, vastupidi, põhjustavad mitmeid loomade heaolu probleeme, mis tulenevad juba sellise pidamisviisi *iseloomust*. Teaduslikud uurimused on jõudnud järeldusele, et täiustamata puuris pidamise puudused kaaluvad üles vähema parasitoosi, hea hügieeni ja lihtsama majandamise võimalikud eelised. On käimas täiendavad uuringud, et hinnata, millises ulatuses on munakanade pidamise süsteemide puhul tagatud muu hulgas optimaalsed loomade tervise ja heaolu standardid ning toiduohutus; selliseid uuringuid on vaja ka edaspidi.

Kontrolli käigus on selgunud, et mitmel liikmesriigil on direktiivi 1999/74/EÜ õige rakendamisega raskusi. Komisjon jälgib olukorda tähelepanelikult, korraldab uusi komisjoni veterinaar- ja toiduameti kontrollkülastusi ja tagab nende külastuste asjakohased järelmeetmed.

Hinnangulised tarbimissuundumused suuremates EL 15 liikmesriikides näitavad, et vabapidamissüsteemidest pärit toidumunade tarbimine kasvab pidevalt[26].

---

[26] "Trends in laying hen numbers and the production and consumption of eggs from caged and non-caged production systems", Agra CEAS, lk 18.

Tarbijatele antav selge info on tegur, mis võimaldab tootjatel turustada loomade heaolu arvestavatest linnupidamissüsteemidest saadud mune. Selles kontekstis tuleks märkida, et erinevalt toidumunadest ei kehti töödeldud munade suhtes praegu mingeid seadusest tulenevaid heaolualase märgistuse nõudeid.

Juba praegu turustavad teatavad jaemüüjad ja toitlustusettevõtjad valdavalt vabapidamissüsteemidest saadud mune. Käimas on uurimine, et analüüsida, kuidas jaemüüjad võiksid erinevatest loomakaitserežiimidest kasu saada[27]. Igasugune täiustamata puuride keelamise edasilükkamine moonutaks konkurentsi ja seaks löögi alla tootjad, kes on praeguseks juba investeerinud teaduse ja tehnika arengule vastavatesse alternatiivsüsteemidesse või täiustatud puuridesse.

4. TEGEVUSSOOVITUSED

4.1. Uued võimalused konkurentsivõime parandamiseks

ELis kohaldatavaid kõrgeid loomakaitsestandardeid, mh munakanade puhul, tuleks propageerida Euroopa tasandil kui turu- ja konkurentsieeliseid, kasutades selleks samu mehhanisme, nagu on juba ette nähtud ja läbi arutatud loomade kaitset ja heaolu käsitlevas ühenduse tegevuskavas, sealhulgas:

– tõsta nii avaliku kui ka erasektori teadlikkust, et seada esikohale teadusinvesteeringute, informatsiooni ja koolituse toetamine selles valdkonnas;

– soodustada munade turustusnormide raames infokampaaniaid kanapidamissüsteemide kohta;

– tagada koostöö huvirühmade vahel üle kogu tarneahela (nt tootjad, töötlejad, jaemüüjad, toitlustajad, tarbijad, valitsused, valitsusvälised organisatsioonid);

– uurida võimalust luua üldine ELi raamistik, mis võimaldaks kehtestada Euroopa tasandil kehtivate heaolunäitajate ja sertifitseerimisskeemide põhjal loomakaitsemärgistuse. Niisugune tulevane uuring peaks toimuma kooskõlas üldiste parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega, eelkõige tuleks põhjalikult hinnata majanduslikku mõju.

Tarbijatele antav info munakanasektoris rakendatavate kõrgete loomakaitsestandardite kohta peaks sisaldama objektiivset teavet järgmise kohta:

– kasutatud tootmismeetodid,

– asjaolu, et kõrgete loomakaitsestandardite rakendamine võib tekitada tootjatele lisakulusid, ning

– paremate loomakaitsestandardite mõju munade hinnale.

[27] "Retailers dealing with welfare schemes", lk 48.

Tarbijatel peab olema võimalik teada, et nad ostavad mune, mis on toodetud euroopalikke väärtusi järgides. Loomade heaolu paranemine loomapidamissüsteemides on üks osa jätkusuutliku arengu edendamisest, põhimõte, mis kajastab neid väärtusi[28].

Kõrgkvaliteetsete toodete tootmise eest, mis eristuvad teistest toodetest, tuleks põllumajandusettevõtjaid premeerida väärilise hinnalisandi näol.

4.2. Üleminek uuele kanapidamissüsteemile ja ÜPP

Teaduslike uurimuste põhjal ei soovitata muuta direktiivi 1999/74/EÜ praegusi sätteid.

Üleminek uuele kanapidamissüsteemile peab leidma täiendavat toetust nii tehniliselt kui ka majanduslikult poolelt. Liikmesriikide asutuste jõupingutused peaksid olema suunatud sellele, et pakkuda põllumajandusettevõtjatele tehnilist tuge ning julgustada neid üle minema uutele loomapidamissüsteemidele, mis vastavad euroopalikele väärtustele ja mis võivad osutuda nende jaoks kasulikuks. Tuleks kaaluda ka koolitusvõimalusi, mis on ette nähtud määruses (EÜ) nr 882/2004.

ÜPP ja eelkõige maaelu arengu poliitika osa munakanade sektoris tuleks analüüsida ja tuua rohkem nähtavale, sh tuleks toetada põllumajandusettevõtetesse või põllumajandussaaduste töötlemisse ja turustamisse tehtavaid loomade heaolu parandamisele suunatud investeeringuid. ÜPP alusel on võimalik finantseerida teabekampaaniaid, mille eesmärgiks on tarbijate usalduse taastamine põllumajandussaadustesse, sh munadesse. Siia hulka võib kuuluda selliste algatuste toetamine, mille eesmärgiks on viia loomakaitse sõnum kodanikeni.

4.3. Teadusuuringud

Seitsmendas teadusuuringute raamprogrammis on kavandatud ühe teemana „Loomade tervise, toodete kvaliteedi ning mahepõllumajandusliku ja vähese sisendiga loomapidamissüsteemide tulemuslikkuse parandamine karjakasvatuse ja innovaatiliste juhtimisvõtete integreerimise kaudu“[29]. Teema kirjeldusse kuuluvad ka kodulinnupidamissüsteemid. Lisaks sellele tehakse ettepanekuid muude teemade kohta, mis käsitlevad genoomika vahendite ja geneetika kasutamist loomakasvatuses.

Tuleks edendada edasisi teadusuuringuid ja esmajärjekorras neid, mis on suunatud munakanade pidamise süsteemide optimeerimisele ning geneetilise valikuga seotud tervise- ja heaoluprobleemide vähendamisele. Tuleks soodustada edasisi teadusuuringuid vabapidamissüsteemide kohta, kui need on kasumlikud.

---

28 ELi uuendatud säästva arengu strateegia, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf; vt ka "Good Practice Note Animal Welfare in Livestock Operations", International Finance Corporation, http://www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/AttachmentsByTitle/p_AnimalWelfare_GPN/$FILE/AnimalWelfare_GPN.pdf.

29 Teema nr 2, konkursikutse 2A FP7-KBBE-2007-1-3-07, 2007/C133/07, 15, juuni 2007.

Kui projekti „Welfare Quality“ raames on välja töötatud loomade heaolu näitajad ja usaldusväärsed põllumajandusettevõtete kohapealsed seiresüsteemid, siis tuleb neid pidevalt ajakohastada ja hinnata. Samuti tuleks võtta järelmeetmeid loomade heaolu arvestavate toodete turustusvõimaluste uuringu suhtes, mis toimus selle projekti raames.

Loomade heaolu rolli jätkusuutliku arengu strateegias tuleks põhjalikumalt hinnata.